નમસ્કાર ગાંધીનગર

પમરાટ

ફરી આંખ કાં સજલ
ગીત લખું કે ગઝલ

કોણ ફરી આવીને ઊભું, બંધ કલમને દ્વારે
જીવ પૂછે છે અડધી રાતે, કોણ હશે અત્યારે!

આ કોણ કાપતું મજલ
ગીત લખું કે ગઝલ

કોણ ફરી પગલીઓ પાડે, કાગળના આંગણામાં
નક્કી કોઈ હશે પ્રગટતું, કવિ નામના જણમાં

આ કોણ આટલું સરલ
ગીત લખું કે ગઝલ!

મુકેશ જોષી

પાથેય

- રમેશ ઠક્કર

કાગળના આંગણામાં !

કોઈપણ સર્જન એમ સીધે સીધું આવતું નથી.એ માટે દિલમાં એક આગ હોવી જોઈએ.તમારી પાસે તમારા પોતાના ઘાવ હોવા જોઈએ.સંવેદના હોય એ જ લખી શકે.સંવેદના હોવી એટલે ? આપણે સાદી ભાષામાં કહી શકીએ કે તમારી આંખ સજળ હોવી જોઈએ. આંખમાં ભીનાશ એટલે કે હૃદય કોમળ હોય, લાગણીશીલ હોય, એ જ લખી શકે. લખવાનું નક્કી કર્યા પછી વિમાસણ થતી હોય છે કે શું લખવું ?કઈ રીતે લખવું ? કયા પ્રકારે લખવું ?આપણી સામે ગીત પણ હોઈ શકે.ગઝલ પણ હોઈ શકે.માત્ર ઉમળકો હોય એટલે જ લખી શકીએ એવું હોતું નથી.એ માટે શબ્દોને કઈ રીતે સજાવવા કઈ રીતે ઢાળવા ? એ જાણવાનો કસબ પણ જરૂરી છે !

જે માણસ કલાકાર છે..એની પાસે એક અજંપો હોય છે. મએ શબ્દનો સાધક હોય,ચિત્રકાર હોય, કે કોઈ પણ વિષયનો કલાકાર ,એ સતત કોઈને કોઈ સંવેદનાની સામે જ ઝઝૂમતો રહે છે.એની કલમ કે એની પીંછી ક્યારે નવું સર્જન કરશે એ પણ નક્કી હોતું નથી ! આપણા બંધ દરવાજે અચાનક કોઈ આવીને ઊભું રહી જાય, એમ જ કોઈ રચના એના સર્જકને આંગણે આવીને ઊભી રહી જતી હોય છે.એના માટે કવિ શબ્દ પ્રયોજે છે 'બંધ કલમને દ્વારે..'અને જીવ પૂછે છે કે અડધી રાતે આ કોણ હશે ? આપણા માટે જે અનુકૂળ સમય હોય એને જ સાચો સમય કહી શકીએ.સર્જનની પળો જ્યારે પણ આવે ત્યારે એ સમય "અત્યારનો" જ બની જાય છે !

કલાના સાધકો એ જાણતા હોય છે કે એ સીધી સાદી વસ્તુ નથી.એક લાંબા આયામ અને મહેનત પછી કોઈ કલા સાધ્ય થતી હોય છે.એમાં શોર્ટકટ હોતા નથી.લતા મંગેશકર જેવી શ્રેષ્ઠ ગાયિકાને પણ દરરોજ આલાપ કરી તાલીમ લેવી પડે છે.ખૂબ જ ઊંચા ગજાના લેખકો પણ રોજેરોજ લેખન કાર્ય કરી,સતત વાંચન કરી ,મનન કરી, પોતાની લેખિનીને નવા નવા આયામો આપતા રહે છે.આપણા આંગણામાં કોઈક નાનકડું બાળક પગલીઓ પાડે એમ જ કાગળના આંગણામાં નાજુક શબ્દો પગલીઓ પાડતા હોય છે.આ બધું નક્કી કોણ કરતું હશે ? ક્યાંથી પ્રગટ થતું હશે? એ માટે કવિ નામનો માણસ જ કેમ પસંદ થતો હશે? આ બધું જાણવું કે સમજવું એટલું સરળ હોતું નથી. કવિ વિમાસણ અનુભવે છે..આવી અનુભૂતિઓ માટે ગીત લખવું કે ગઝલ ? આ વિમાસણ આમ જોઈએ તો મનગમતી છે.અને આમ જોઈએ તો એની પાછળ સર્જન થકી જ તૃપ્ત થઈ શકે.

આધુનિક દધીચિ ઋષી : ઠક્કરબાપા

ભારતના ઈતિહાસમાં ૧૯મી સદીનું અને ખૂબ મહત્વ છે.એ સમયગાળામાં ઊંચી કક્ષાના દેશભક્તો અને જાહેર સેવકો આપણને મળ્યા.જેમણે આધુનિક ભારતના નવનિર્માણનું કામ કર્યું.સાચી દેશભક્તિથી મુકસેવકોની જેમ કામ કર્યું.ગુજરાત પણ આ દિશામાં પાછળ ના હતું.આ સમયમાં આપણે ત્યાં અનેક વિરલ પુરુષોનો જન્મ થય.જેમણે દેશ માટે પદાર્પણ કર્યું.ગુજરાતની ધરતી ઉપર જન્મેલા આવા જ એક સપૂત એટલે અમૃતલાલ વિઠ્ઠલદાસ ઠક્કર. આપણે સૌ 'ઠક્કરબાપા'ના હુલામણા નામથી એમને ઓળખીએ છીએ.આ એવી વ્યક્તિ છે જે ગરીબોના,કે વંચિતોના બેલી તરીકે ઓળખાય છે. પોતાનું સમગ્ર જીવન એમણે પદદલિતો અને આદિવાસીઓના ઉત્કર્ષ માટે સમર્પિત કર્યું.એમના જીવનમાં નવો પ્રકાશ લાવવા માટે મથામણ કરી.મહાત્મા ગાંધીના માર્ગદર્શન હેઠળ દાહોદ પંચમહાલ અને હાલના મહીસાગર જિલ્લાના અંતરિયાળ ગામોમાં ગરીબોની વચ્ચે જઈને એમના ઉત્થાન માટે પાયાનું કામ કર્યું.

ઠક્કરબાપાની સાર્ધ શતાબ્દી આપણે? ઉજવી..કૃતજ્ઞ રાષ્ટ્ર દ્વારા એમને ભાવભરી અંજલિ આપવામાં આવી.મહાત્મા ગાંધી કરતાં ઠક્કરબાપા ઉંમરમાં ૫૮ દિવસ નાના હતા..છતાં એ એમને બાપા કહી સંબોધન કરતા.બંને સોરઠ ધરાના સપૂત હતા..દેશસેવા અને દલિતોધ્ધાર એમના જીવનનો મંત્ર હતો..પોતાનું સમગ્ર જીવન શોષિતો અને દરિદ્રનારાયણ કહેવાય એવા લોકો માટે સમર્પિત કર્યું હતું.

આપણી નવી પેઢીને આપણા વડવાઓ વિશે ઝાઝી ખબર નથી..ગુજરાતની કૂખે જન્મેલા કેટલાક વિરલાઓની દાસ્તાન જો આજના યુવાનો જાણે તો એને ગુજરાતી અસ્મિતાનો ખ્યાલ આવે. એક સે બઢકર એક ગુર્જર પ્રતિભાઓમાં ઠક્કરબાપાનું નામ અનોખું છે..ગાંધીજીનાઅંતેવાસી..સહવાસી..બાપા એક વિરલ વ્યક્તિ હતા ...૨૯ નવેમ્બર ૧૮૬૯ ના રોજ ભાવનગરમાં જન્મેલા અમૃતલાલ વિઠ્ઠલદાસ ઠક્કર એટલે 'ઠક્કરબાપા' એમના પિતા ભાવનગર પંથકના મોટા સેવાભાવી સદગૃહસ્થ હતા..સેવાનો સદગુણ એમને ગળથૂથીમાં મળેલો..એ જમાનામાં મુંબઈ મહાનગર પાલિકામાં ચીફ એન્જિનિયર જેવી સુખસાહ્યબી વાળી નોકરી એમણે દેશ સેવા માટે બાપુની એક હાકલથી મુકી દીધી...પુજય ગાંધી બાપુએ સોંપેલ દલિતોધ્ધારનું કામ આજીવન ભેખધારીની માફક કર્યું..

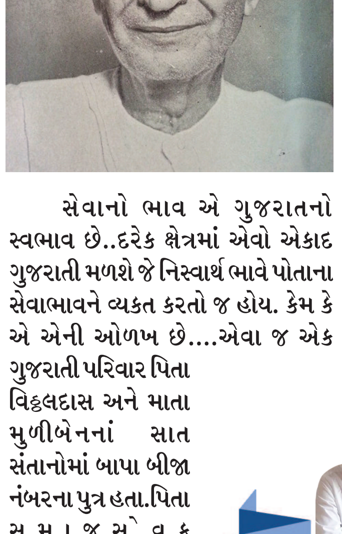

સેવાનો ભાવ એ ગુજરાતનો સ્વભાવ છે..દરેક ક્ષેત્રમાં એવો એકાદ ગુજરાતી મળશે જે નિસ્વાર્થ ભાવે પોતાના સેવાભાવને વ્યકત કરતો જ હોય. કેમ કે એ એની ઓળખ છે....એવા જ એક ગુજરાતી પરિવાર પિતા વિઠ્ઠલદાસ અને માતા મુળીબેનનાં સાત સંતાનોમાં બાપા બીજા નંબરના પુત્ર હતા.પિતા સમાજસેવક હતા..ઈ.સ.૧૯૦૦નો ભયંકર દુષ્કાળ જે 'છપ્પનીયા દુકાળ ' તરીકે ઓળખાય છે..એમાં પિતા વિઠ્ઠલદાસે લોહાણા સમાજની અદ્ભૂત સેવા કરેલી..જે ગાંધીજીને પણ સ્પર્શી ગયેલી..ઠક્કરબાપામાં સેવાનો સદગુણ વારસાગત હતો..ગાંધીજીએ એટલે જ એમની સેવા દેશ માટે માગી..અને મુંબઈ કોર્પોરેશનના યુવાન ચીફ એન્જિનિયર એ.વી.ઠક્કર સાહ્યબીવાળી નોકરી છોડી એમના અંતેવાસી બની ગયા...

ઠક્કરબાપા એક સેવામૂર્તિ હતા..અંત્યજો અને કચડાયેલા લોકોનો ઉત્કર્ષ એ એમનો મંત્ર હતો.એ જાતે આવા ગરીબ વિસ્તારોમાં રહેતા..જીવનની એક એક પળ ગરીબો માટે વાપરતા..પોતે સાદગીની મૂર્તિ..બે જોડી કપડાં સીવાય કશી મિલકત નહીં..એમનામાં હવેલી સંપ્રદાયના સંસ્કાર હતા..વિશાળ વાચન અને વિદ્વતા..ખ્રીસ્તી મિશનરીઓ પાસેથી પણ પ્રેરણા મેળવેલી..એમની ડાયરીઓ વાંચવા જેવી છે..એમાં એમણે આ બધાનો ઋણસ્વીકાર પણ કરેલો છે...

કર્મયોગી બાપાએ વરસો સુધી ગુજરાતી ભાષામાં જ પોતાની ડાયરીઓ લખી સ્વયંનો હિસાબ આપ્યો છે..અંગ્રેજીના જ્ઞાતા હોવા છતાં એ પોતાની વાત હંમેશાં ગુજરાતીમાં જ લખતા..એમના જીવનમાંથી આ પણ શીખવા જેવું છે..માતૃભાષા માટેનો આ સહજ આદર એ પણ એમની પાસેથી શીખવા જેવું છે.

એમના જીવનની ઘણી વાતો રસપ્રદ છે.આપણા જાણીતા સાક્ષર મણિલાલ નભુભાઇ દ્વિવેદી એમના સંસ્કૃતના ગુરુ હતા...ગુજરાતી ભાષાના દિગ્ગજ કવિ બ.ક.ઠાકોર એમના અંગત મિત્ર હતા..બંને મુંબઈમાં રૂમ પાર્ટનર હતા. સાથે રહેતા..સાહિત્ય અને રાજકારણની ચર્ચાઓ કરતા.. વિચારવિમર્શ કરતા...બંને પ્રખર બૌધ્ધિકો હતા.. આદિવાસી સમાજના પથદર્શક ગોવિંદગુરૂ એમના સાથીદાર હતા..

તા.૨૯/૧૧/૧૯૩૯માં એમણે જીવનનાં ૭૦ વરસ પુરાં કર્યાં ત્યારે એ પ્રસંગની ભવ્ય ઉજવણી થયેલી..જેમાં સરદાર પટેલે કહેલું "હરિજનોની સેવા માટે બાપાના હદયની ભાવના એ ઈશ્વરના દર્શનથી જરાપણ કમ નથી.." એ સભામાં ક.મા.મુનશી પણ હતા જે પણ બાપાથી પ્રભાવિત હતા...

૨૯ નવેમ્બર ૧૯૪૯ ના રોજ બાપાએ ૮૦ વરસ પુરાં કર્યાં ત્યારે એમના સદકાર્યોનો એક ગ્રંથ પ્રકાશિત થયો..જેના વિમોચનમાં પંડિત જવાહરલાલ, પુરૂષોત્તમ માવલંકર..સરદાર વલ્લભભાઈ, બાબુ જગજીવનરામ,મૌલાના અબુલ કલામ આઝાદ..સહિત લાખો લોકો સ્વયંભૂ એમાં હાજર હતા..માવલંકર સાહેબે એમને બાળક જેવા નિર્દોષ ગણાવી દરિદ્રનારિયણના સાચા ઉધ્ધારક ગણાવેલા...મૌલાના આઝાદે લાગણીસભર વકતવ્યમાં એમની જન્મભૂમિ ભાવનગરને પણ વંદન કરેલા..બાબુ જગજીવનરામે એમને આધુનિક દધીચિ ઋષી ગણી વંદનીય પુરૂષ કહયા હતા...જવાહરલાલ નેહરુ બાપા વિશે બોલતાં ભાવુક થઈ ગયા હતા...

હકિકતમાં ઠક્કરબાપા લાખો ગરીબો માટે આશાનું કિરણ હતા..જાહેર નાણાંનો પાઈ પાઈનો હિસાબ..અને સ્વયંનું ઓડીટ..જાહેર અને ખુલ્લું પારદર્શક જાહેરજીવન એ ઠક્કરબાપાને મહામાનવ સાબિત કરે છે..

એમના વિશે ગાંધીજીએ કહયું છે.."જાહેર નાણાંનો વહીવટ કેમ કરવો એ કોઈએ શીખવું હોય તો ઠક્કરબાપાને મળવું પડે." નખશીખ પ્રામાણિક અને દેશસેવાથી સભર એમનું સમગ્ર જીવન આધુનિક ભારતના નિર્માણ માટે સિમાચિન્હરૂપ ઘટના છે.એમના ૮૧મા જન્મદિવસે પંડિત નેહરુ એ ભાવવિભોર થઈ કહેલુ' માનવસેવા માટેનો એમનો ઉત્સાહ અને જુસ્સો અદમ્ય છે'

ભારતનું બંધારણ તૈયાર થયા બાદ એમાં દલિતો અને વંચિતો માટેની ગાંધીજીની ભાવના પ્રતિબિંબિત થાય છે કે નહી? એ જોવા માટે લાયક વ્યકિત તરીકે સરદાર પટેલે ઠક્કરબાપાને પસંદ કરેલા અને એમણે એ કામ પણ નિષ્ઠપુર્વક કરેલું..૮૨ મા વર્ષે પણ દલિતો..પીડિતો, શોષિતો અને આદિવાસીઓની સેવામાં ઉત્સાહપુર્વક કામ કરતા ઠક્કરબાપાનું શબ્દચિત્ર મેઘાણીએ આલેખ્યું છે એ પ્રેરણાદાયી છે...દેશસેવા અને માનવસેવા થકી રાષ્ટ્રનિર્માણમાં મૂકસેવક તરીકે મહેંક ફેલાવનાર ઠક્કરબાપા એક વિરલ વિભુતિ છે..

૨૦ જાન્યુઆરી ૧૯૫૧ના રોજ આ પવિત્ર આત્માએ દેહત્યાગ કર્યો..વિયોગી હરિ નામના એમના સ્ટેનોગ્રાફર એકાદ દાયકાની નોકરી પછી એમની સેવાભાવનાથી એટલા પ્રભાવિત થઈ ગયા કે એમણે નોકરી છોડી બાપાના અંતેવાસી બની ગયા.એમણે અંગ્રેજીમાં એક અભ્યાસપૂર્ણ પુસ્તક લખ્યું છે જેમાં આ મહામાનવના સહવાસ સહિત એમના ઉચ્ચ જીવનની અધિકૃત વાતો છે..ગાંધીયુગ આવા અનેક મહાપુરુષોથી છલકાય છે..એ દરેક ને યાદ કરવા એ આપણી ફરજ છે..માનવસેવા એ દુર્લભ સેવા છે..ઠક્કરબાપા અને રવિશંકર મહારાજ નિસ્વાર્થ સેવાનાં એવરેસ્ટ શિખરો છે..

સાપ્તાહિક રાશિફળ

(તા. ૨૭-૧૧-૨૦૨૨ થી તા. ૩-૧૨-૨૦૨૨ સુધી)

૧. મેષ રાશિ -

સપ્તાહના શરુમાં જ માનસિક શાંતિને ખલેલ પહોંચવા સંભાવના હોઈ સંતુલન જાળવવું. તમારી પ્રગતિને કોઈ અવરોધવા પ્રયત્ન કરશે. ખાસસ કરીને પરિવાર પરેશાની આપે પરંતુ સાથે બેસી સમાધાન શોધશો. તમારા અગાઉના રોકાણને મજબૂત કરવા ભવિષ્ય માટે યોજના અમલમાં મૂકવી સફળ થશો. નવી તકો પ્રાપ્ત થાય. અકસ્માતથી ધ્યાન રાખવું. માનસિક પીડા ઓછી થશે. તા. ૨૭ ભાગ્યોદય થાય, તા. ૨૮, ૨૯, વ્યવસાયના કાર્યોમાં સફળતા. તા. ૩૦ અને ૧ ડિસેમ્બરના કોઈ લાભ થવા શક્યતા છે. કુટુંબીજનોનો સહકાર મળે. નોકરીમાં સમય સામાન્ય. દાંપત્યજીવનમાં મધુરતા લાવવી. વિદ્યાર્થીઓને સમય સાનકૂળ. ખર્ચ વધે. શ્રી હનુમાનજીની ઉપાસના કરવી.

૨. વૃષભ રાશિ -

સપ્તાહના પ્રારંભમાં આત્મવિશ્વાસનો અભાવ જોવા મળે. જેથી કોઈ નિર્ણય ન લઈ શકો. વિચાર કરી યોગ્ય નિર્ણય લેવો. શરુમાં દાંપત્યજીવનમાં મતભેદ. તેમજ સંચિત નાણાં કરતાં ખર્ચ વધુ. પરિવાર તમારા માનસિક તણાવનું કારણ બને તા. ૨૭ અને ૨૮ કોઈ આકસ્મિક ઘટના ન બને તે કાળજી લેવી. તા.૨૯ ભાગ્ય વિલંબ તા. ૩૦ અને ૧-૧૨ વ્યવસાયમાં શુભ સમય. તા. ૨ અને ૩ લાભ પ્રાપ્ત થાય. વિદ્યાર્થી સામાન્ય સમય વ્યવસાય લાભ, આરોગ્યનું ધ્યાન રાખવું. 'ઓમ દુર્ગાય નમઃ રો ૪૧ જાપ કરવા.'

૩. મિથુન રાશિ -

સપ્તાહના પ્રારંભમાં સ્વસ્થ રહેશો. સ્વાસ્થ્ય માટે સારું છે. કુટુંબ પરિવાર સાનુકૂળ વાતાવરણ. વ્યસન છોડવા પ્રયત્ન કરવો. નહિ તો તબિયતને હાનિ થશે. આ સપ્તાહ નવી ખરીદી કરવા શુભ સમય. સ્થાયી સંપત્તિમાં નવું રોકાણ કરી શખો. તાજગી અનુભવો. લક્ષ્ય પ્રાપ્તિ માટે પ્રતિબદ્ધ રહેશો. તા. ૨૭ શુભ દિન તા. ૨૮, ૨૯ કઠિન સમય, ખૂબ મહેનત કરવી. એકંદરે સમય શુભ પસાર થાય. બુધવારે ગણેસ પૂજા અને ઉપાસના કરશો.

૪. કર્ક રાશિ :

આ સપ્તાહે તમારે શરીર સ્વાસ્ત્ય માટે કસરત, યોગ કરવા. પ્રારંભમાં ખર્ચ - ખરીદી થાય. આર્થિક લાભો પ્રાપ્ત થઈ શકે. તમને એકલતાનો અનુભવ થશે. મિત્રો સાથે સમય પસાર કરવો. નોકરીમાં અધિકારીઓ પ્રોત્સાહિત કરે. સારાં કાર્યોથી નામના વધશે. શરુમાં તા. ૨૭ આરોગ્ય જાળવવું. તા. ૨૮, ૨૯ દાંપત્યજીવનમાં સાનુકૂળ રહેશું. તા. ૩૦ અને ૧-૧૨ યાત્રા પ્રવાસમાં સાચવવું. તા. ૨ અને ૩ ભાગ્યવૃદ્ધિ થાય. લાભ પ્રાપ્ત થાય. ખ્યાતિ વધશે. વ્યવસાયમાં યોગ્ય નિર્ણય લેવા. સંપત્તિ અંગે નવું સાહસ ન કરવું. લાભ પ્રાપ્તિમાં વિલંબ, વિદ્યાર્થીઓ માટે ટાર્ગેટથી વધુ મહેનત કરવી, પરિણામ મળે. દરરોજ માતા-પિતાના વડિલોના આશીર્વાદ પ્રાપ્ત કરવા.

૫. સિંહ રાશિ :

સપ્તાહના પ્રારંભમાં સ્વાસ્થય સારું રહેતા સરળતાથી કામકાજ કરી શકો. જો કે વધુ પડતું ખર્ચ થઈ શકે છે. એટલે કે આર્થિક નુકશાન થઈ શકે. કુટુંબીજનો વડીલોની સલાહ માનવી. શારીરિક સમસ્યાઓથી છૂટકારો મળે. સપ્તાહના મધ્યમાં આરોગ્ય જાળવવું. ભાગીદારીમાં સ્પષ્ટતા રાખવી. તા. ૨૭ વિદ્યાર્થીઓ માટે શુભ સમય, તા. ૨૮ અને ૨૯ કોઈ પણ પ્રકારની લોન મળી શકે. તા. ૩૦ દાંપત્યજીવનમાં મધુરતા આવે. તા. ૧ અને ૨ મુસાફરીમાં કાળજી લેવી. એકંદરે સપ્તાહ સામાન્ય પસાર થાય. ભાગીદારી ફળદાયી. વિદ્યાર્થીઓ માટે સાનુકૂળતા... નોકરીમાં સફળતા. વ્યવસાયમાં વિસ્તરણ થાય. ભાગ્યોદયમાં અડચણ આવે. કામની સફળતામાં વિલંબ, નોકરીની તકો માટે. શૅર સટ્ટા, લાભ નોકરી મળે. આ દરમિયાન સૂર્ય ઉપાસના આદિત્યહૃદય પાઠ કરી કરવી.

૬. કન્યા રાશિ :

આ સપ્તાહમાં શરુનો સમય ખોરાકમાં કાળજી લેવી પડશે. કૌટુંબિક વાતાવરણમાં તણાવ પૂર્ણ સમય. ગુસ્સો ન કરવો. ખર્ચમાં કાપ મૂકવો. નિયંત્રણ રાખવું. પરિવારની જરૂરિયાતનું ધ્યાન રાખવું. વિશ્વાસ મજબૂત કરવો. સંપત્તિ ફેરફાર માટે સમય સાનુકૂળ. વ્યવસાયમાં સામાન્ય સમય. તા. ૨૭ વિદ્યા - અભ્યાસ અને શૅરસટ્ટામાં લાભ તા. ૨૮, ૨૯ સંતાનથી સુખ મળે. પુત્ર-પુત્રાદીનો પ્રેમ મળે. તા. ૩૦ આરોગ્ય કાળજી લેવી. તા. ૧ અને ૨ કૌટુંબિક પ્રેમ વધે. યાત્રા - પ્રવાસ થાય. અકસ્માતથી બચવું. ભાગ્યોદય વિલંબ. વિદ્યાર્થીઓને લાબ એકંદરે સમય સાનુકૂળ. શનિદેવ ઉપાસના કરવી. શુભત્વ મળે.

૭. તુલા રાશિ

આ સપ્તાહના પ્રારંભથી જ ભાગ્યોદય થાય. રાહત વધુ મળે. નાણાંકીય પરિસ્થિતિમાં સુધારા આવે. કુટુંબીજનોથી સારો પ્રતિભાવ વેપારમાં સ્થિતિ સુધરે. જોડે અસંતોષ મનને વ્યગ્રતા આપે. આ સપ્તાહે નવી ઉર્જા પ્રાપ્ત થશે. તા. ૨૭ ભાઈ - ભાંડુ સૌ સાથે સમય વિતાવવો. તા. ૨૮, ૨૯, આપે સ્થાવર કે જંગમ સંપત્તિમાં કોઈ ફેર વિચારણા ન કરવી. તા. ૩૦ અને ૧-૧૨ શૅર-સટ્ટામાં ઝંપલાવી શકો. સંતાનતોને વિદ્યાભ્યાસમાં સારું પરિણામ પ્રાપ્ત થાય. તા. ૨ અને ૩ દરમિયાન ખોરાકનું ધ્યાન રાખવું. ચરબીયુક્ત ખોરાક આરોગ્યને નુકશા નકરશે. એકંદરે સમય શુભ છે. વિદ્યાર્થીઓને લક્ષ્ય પ્રાપ્તિ કરવા પ્રયત્ન કરવા, સફળતા મળે. સપ્તાહના અંતે પણ સમય સારો છે. જે તે ક્ષેત્રમાં કામ કરવાનું ચાલુ રાખવું આપ શુક્રવારે લક્ષ્મી - કુબેરજીની પૂજા કરવી.

૮. વૃશ્ચિક રાશિ :

આ સપ્તાહના પ્રારંભથી જ તમો શ્રમ છો કરો અને શરીરને આરામ આપશો તે તંદુરસ્તી માટે હિતાવહ છે. કાર્યક્ષમતા સુધરશે. આ સપ્તાહ કૌટુંબિક મુદ્દાઓ અંગે સ્વાર્થી નિર્ણય લેશો. તો સૌ નો વિરોધ સહન કરવો પડશે. તમો વહેપારી હો તો સમજ્યા વિના કોઈ પણ વ્યવસાયિક કે કાનૂની દસ્તાવેજો પર હસ્તાક્ષર કરતા વિચારવું. આ શરુમાં તા. ૨૭ માનસિક શાંતિ અનુભવશો. તા. ૨૮, ૨૯ કુટુંબના સભ્યો સાથે સુમેળ રાખવા તા. ૩૦ અને ૧ આપ જમીન, સંપત્તિ અંગે નિર્ણય લઈ શકો. તા. ૨ અને ૩ આપ ધાર્મિક કામો દાન- ધર્મ કરશો. એકાએક લાભ પ્રાપ્ત થશે. સંગીત સાંભળવું, બેદરકાર ન રહેવું. મંગળવારે પૂજા - ઉપાસના કરવી

૯. ધન રાશિ :

આ સપ્તાહ તમે આત્મવિશ્વાસ કેળવશો તો જ શુભ સમય છે. નહિ તો જરૂરી નિર્ણય ન લઈ શકો. વિચાર કરી દરેક ક્ષેત્રે આગળ વધવું. બિન જરૂરી ખર્ચ ન કરવો. પરિવારમાં સુમેળ ભર્યું વાતાવરણ રાખવા વિવેદ બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવો. કુટુંબના સભ્યો સાથે સમય વિતાવવો. તા. ૨૭ સામાન્ય રહેશે. તા. ૨૮, ૨૯ વધુ ખર્ચ થવા સંભાવના છે. કરકસર કરવી. તા. ૩૦ અને ૧ કુટુંબના ભાઈ-બહેનોનો સહકાર, તા. ૨ અને ૩ સ્થાયી સંપત્તિ, જમીન, મકાન વગેરેમાં રોકાણ કરી નવું ખરીદી શકો. શૅર સટ્ટાથી દૂર રહેવું. સંતાન પ્રશ્ને વિવાદ થઈ શકે. લોહી વિકાર જેવા રોગતી કાળજી લેવી. એકંદરે આ સપ્તાહ ચેતીને ચાલવું હિતાવહ છે. વિદ્યાર્થી કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરવો. 'ઓમ ગુરુવે નમઃ' ના ૨૧ વખત જાપ કરવા.

૧૦ .મકર રાશિ :

આ સપ્તાહે તમારે સ્વાસ્થ્યની કાળજી લેવાની રહેશે. પ્રારંભથી જ કસરત, યોગ અને સમતોલ આહાર લેવો. મધ્ય સમયમાં આર્થિક લાભ થશે. તમારી ખરાબ ટેવો, જિદ્દી સ્વભાવથી કુટુંબના સભ્યોને રોષ સહન કરવો પડે. સૌની સાથે આત્મવિશ્વાસ અને પરસ્પર સમજૂતી એ જ ઉપાય. ભાગીદારી નીડવશે. તા. ૨૭ ખર્ચ થશે. તા. ૨૮, ૨૯ પ્રગટિમાં રુકાવટ તા. ૩૦ અને ૧ સામાન્ય સમય તા. ૨ અને ૩ નિર્ણયાત્મક સમય છે. શુભ સમય પસાર થાય. વેપાર ધંધામાં સારું ફળ મળે. પરદેશ જઈ શકાય. નોકરીમાં સામાન્ય સમય. જીવનસાથીની તબિયતની કાળજી લેવી. શનિ મહારાજની ઉપાસના,તેલ ચઢાવવું.

૧૧. કુંભ રાશિ :

આ સપ્તાહના પ્રારંભથી જ તમારો આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થશે. સ્વાસ્થ્ય સારું રહેશે. આ સપ્તાહ ખર્ચમાં ખૂબ વધારો થશે. મિત્ર સ્નેહીજનોની હૂંફ મળે. પરિવારના સભ્યોની કાળજી લેશો. નિયમિત પાચ્ય ખોરાક લેવો. અજાણ્યા વ્યક્તિનો વિશ્વાસ ન કરવો. પૈસાના વ્યવહારમાં સાવચેતી જરૂરી તા. ૨૭ વ્યવસાયમાં સારું પરિણામ. તા. ૨૮, ૨૯ કોર્ટ કાયદાને ચુકાદામાં વિલંબ તા. ૩૦ અને ૧ માનસિક શાંતિ. તા. ૨ અને ૩ ધન વૃદ્ધિ, કૌટુંબિક, પારિવારિક પ્રશ્નોનો ઉકેલ આવે. ભાઈ-ભાંડુ સાથે વિવાદાસ્પદ સમય, ક્ષમતાથી વધુ આગળ ન વધવું, પ્રેમસંબંધમાં મુંઝવણ આવકમાં ફાયદો. વિદ્યાર્થીઓને શુભ પરિણામ. નોકરીયાતોને ચેતવણી બદલી થઈ શકે. હનુમાનજીની ઉપાસના કરવી.

૧૨.મીન રાશિ :

સપ્તાહના પ્રારંભથી જ શારીરિક ક્ષમતા મુજબ આગળ વધવું. વધુ પડતો પરિશ્રમ નુકશાન કરે. ખૂબ મહત્ત્વનો સમય છે. બજેટ મુજબ વર્તવું, પ્રવાહ કાર્યક્રમ મુલત્વી રહેશે. આધ્યાત્મિકતા તમારું અઠવાડિયું સંગીન બનાવશે. તા. ૨૭ સામાન્ય ખર્ચ તા. ૨૮, ૨૯ માનસિક શાંતિ, ખુશમિજાજ સ્વભાવ અને રંગીન સ્વપ્નો. તા. ૩૦ અને ૧ કરકસર કરવી. નાણાંકીય જોખમ ન લેવું. તા. ૨ અને ૩ શ્રેષ્ઠ સમય, સાનુકૂળ સમય. રચનાત્મક કામોનો નિર્ણય લઈ શકાશે. બજેટ તૈયાર કરવું. પરિવાર સાથે પ્રવાસનું આયોજન કરવું. નોકરીમાં પદોજિત અને કદર થાય. વિદ્યાર્થી માટે મહેનતનું ફળ જરૂર મળે. શિવ ઉપાસના કરશો. શુભત્વ પ્રાપ્ત થાય.

ગાંધીજી અને આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટાઈન

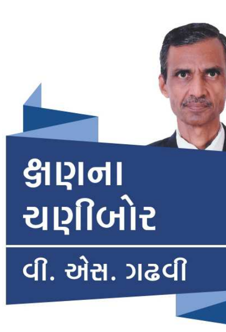

ઉપરના બંને યુગ પ્રભાવી મહામાનવોને એક સાથે યાદ કરતા જ મનમાં પ્રસન્નતાના ભાવ પ્રગટે છે. મહાત્માજી અને આઈન્સ્ટાઈન પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં જગતને અમૂલ્ય વિચાર તથા આચારનો વારસો આપીને ગયા. જર્મનીમાં જન્મેલા આલ્બર્ટ અને કાઠિયાવાડમાં જન્મેલા ગાંધીએ સર્વ જાણકારી કે જ્ઞાનનું આખરી ધ્યેય સમગ્ર માનવજાતના કલ્યાણ માટે જ હોઈ શકે તેનું પ્રતિપાદન કર્યું. ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં 'વિજ્ઞાન અને અહિંસા' પરની વ્યાખ્યાનમાળા કમલનયન બજાજની સ્મૃતિમાં ૧૯૭૧થી શરુ કરવામાં આવી. આ વ્યાખ્યાનમાળાના ઉપક્રમે પ્રોફેસર પી.સી. વૈદ્ય સાહેબે ૧૯૯૨માં ગાંધીજી અને આઈન્સ્ટાઈનના વિજ્ઞાન તથા અહિંસાના વિચારોની સમાનતા-સામ્યતાના સંદર્ભમાં મનનીય પ્રવચન આપ્યું. વૈદ્ય સાહેબના વિચારોની કે વિષયની ગહનતા તેમની પ્રાસાદિક ભાષાશેલીને કારણે વિષયને સમજવો સરળ બને છે.

શાંતિવાદીઓના લંડન ખાતેના મુખ્યમથકમાં ત્રણ વ્યક્તિઓની તસવીરો ગોઠવવામાં આવી છે. આ તસવીરોમાં મોહનદાસ ગાંધી, આલ્બર્ટ સ્વાઈત્ઝર તથા આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટાઈનનો સમાવેશ થાય છે. મહાત્મા અને આઈન્સ્ટાઈનના વિચારોનો સંબંધ સમજવા માટે વિજ્ઞાન અને અહિંસાની વાત સમજવી પડે છે. દુનિયાના કેટલાક વિકસિત ગણાતા દેશોમાં વિજ્ઞાન વિષે વધારે સામાજિક જાગૃતિ જોઈ શકાય છે પરંતુ આવી સામાજિક જાગૃતિ અહિંસા પરત્વે એ દેશોમાં સમાન માત્રામાં નથી. આપણે ત્યાં બુદ્ધ-મહાવીર તથા અર્વાચીન યુગમાં ગાંધીજીને કારણે અહિંસા વિશે સામાજિક જાગૃતિ છે તેટલી વિજ્ઞાન તથા વિજ્ઞાનના વિષયો સંબંધે નથી. ગાંધીજીએ અહિંસાને સામાજિક સંદર્ભ આપ્યો અને તેનાથી તેની એક ઊંડી અસર સમાજ પર પડી. ગાંધી એક પગલું આગળ ચાલ્યા. અહિંસાના આ સામાજિક સંદર્ભને તેમણે વાસ્તવમાં અમલીકરણમાં મુક્યો. ગાંધીજી પહેલા આવા મૂળભૂત મૂલ્યોને દૈનિક આચાર વિચારમાં વિશાળ ફલક પર મુકવાનો કોઈ પ્રયાસ થયો નથી એમ કહી શકાય. અહિંસા એટલે હિંસાનો અભાવ તેવી નકારાત્મક વાત તેમણે ન કરી. અહિંસાનો તેમણે વ્યાપક સંદર્ભ આપીને પોતાની વાત સ્પષ્ટ કરી. અહિંસા એટલે પ્રાણીમાત્ર તરફની અનુકંપા એ ગાંધીવિચારનું મહત્વનું પાસું હતું. અહિંસા એ વ્યક્તિગત વિષય ન રહેતા દેશની નીતિ સાથે તેને અભિન્ન ભાગે જોડવાની વાત ગાંધીજીએ કરી.

વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલોજીના ક્ષેત્રોમાં થયેલી પ્રગતિથી માનવજાત હંમેશા લાભાન્વિત થઈ છે. આજના સંદર્ભમાં તો તેના અનેક ઉદાહરણો જોઈ શકાય છે. આ પ્રગતિએ આપણાં જીવનને સરળ તથા સલામત બનાવ્યું છે. મોબાઈલના વ્યાપક ઉપયોગથી જેની કલ્પના પણ ન હતી તેવી સુવિધાઓ વ્યાપક રીતે મળતી થઈ છે. આજના સંદર્ભમાં જોઈએ તો આ સુવિધાઓ પરવડે તેવી (ꠕꠂꠀꠁ) છે તેથી લગભગ સાર્વત્રિક છે. આ સુવિધાઓની કોઈ નકારાત્મક આડઅસરો દેખાતી હોય તો તે દોષ ટેકનોલોજીનો નથી. સમાજને આ સાધનોના ઉપયોગમાં વિવેક જાળવતા શીખવું જરૂરી છે.

આલ્બર્ટનો જન્મ ૧૮૭૯માં થયો. ગાંધીજીનો જન્મ ૧૮૬૯માં થયો. આથી આ બંને મહાનુભાવો લગભગ સમકાલીન રહ્યા. બાળપણમાં આ બંને મહાનુભાવોમાં તીવ્ર બુદ્ધિ પ્રતિભા ન હતી. આલ્બર્ટ બોલતાં પણ ઘણું મોડું શીખ્યા હતા. તેઓ કડકડાટ બોલી શકતા ન હતા. થોડા સમય પછી અલબત્ત તેઓ સરળતાથી બોલતા થયા પરંતુ વિચારીને બોલતા હોય તેમ ધીમે ધીમે શબ્દો છુટા પાડીને બોલતા હતા. તેમની મા વાત્સલ્યભાવથી બાળક માટે કહેતાઃ "કોઈક દિવસ આ છોકરો મોટો પ્રોફેસર થશે" યાદ કરીએ તો ગાંધીજી પણ પહેલી વખત બોલાવા ઉભા થયા ત્યારે લખેલી સ્ક્રિપ્ટ પણ વાંચી શક્યા ન હતા. સામાન્ય રીતે આઈન્સ્ટાઈનને ભણવાના વિષયો કંટાળાજનક લાગતા હતા. તેમનું ગણિત તરફ દુર્લક્ષ પણ હતું. પરંતુ જયારે તેમને ભૂમિતિ શીખવવાનું શરુ થયું ત્યારે તેઓને તેમાં ઊંડો રસ જાગૃત થયો. આકૃતિ અને તર્ક વચ્ચેની સંવાદિતાથી તેઓ પ્રભાવિત થયા. વિષય તરફનો તેમનો રસ અને રુચિ જાગૃત થયા. આજ રીતે ભૂમિતિ સમજવામાં ગાંધીજીને મુશ્કેલી હતી. પરંતુ જયારે યુકિલડનો પ્રમેય તેમના ભણવામાં આવ્યો ત્યારે ભૂમિતિમાં તેમનો રસ જાગૃત થયો. ભૂમિતિ તેમને બુદ્ધિના સીધા તથા સરળ ઉપયોગ જેવી લાગી. જર્મનીમાં નાઝી સત્તાનો ઉદય થયા પછી જર્મનીમાં રહેવું મુશ્કેલ થયું. કોઈપણ સરમુખત્યાર કે તાનાશાહને સ્વતંત્ર વિચારક મોટા દુશ્મન જેવો લાગે છે. ૧૯૩૩માં આલ્બર્ટ તથા તેમનું કુટુંબ જર્મની છોડીને અમેરિકા ગયું. તેઓની વિદાય પછી નાઝી પોલીસે આ 'ચળવળીયા' વ્યક્તિના ઘરની જડતી લીધી. આઈન્સ્ટાઈને લખેલા કેટલાક કાગળો મળ્યા તેની હોળી કરવામાં આવી. થોડા સમય બાદ જેની ધારણા હતી તે માનવજાત માટે સંહારક તેવું વિશ્વયુદ્ધ શરુ થયું. જર્મનીનો પ્રભાવ અને હિટલરની મહત્વાકાંક્ષાઓએ વિશ્વને વિક્ષુબ્ધ પરિસ્થિતિમાં મૂકી દીધું. એક સમાચાર એવા પણ વહેતા થયા કે પરમાણુનો વિસ્ફોટ કરવામાં જર્મનો સફળ થયા છે. આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટાઈન તથા તત્કાલીન અમેરિકન પ્રમુખ રૂઝવેલ્ટના જાણીતા પત્રવ્યવ્હારના માધ્યમથી સ્પષ્ટ થયું કે અમેરિકન વૈજ્ઞાનિકોએ પરમાણુ બૉમ્બ બનાવ્યો. આઈન્સ્ટાઈનના જ્ઞાનથી એક ઘાતક

અનુસંધાન પાના નં. ૭ પર